ĢENERĀLADVOKĀTA NĪLO JĒSKINENA [*NIILO JÄÄSKINEN*] SECINĀJUMI, sniegti 2010. gada 15. jūlijā [1]

I — Ievads

1. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir saistīts ar to, ka Nīderlandes Karaliste ir pieņēmusi tiesību normas, ar ko obligātās veselības apdrošināšanas sistēmā iekļauj visas personas, kas dzīvo vai strādā valsts teritorijā, savukārt iepriekšējā sistēma neattiecās uz to iedzīvotāju daļu, kuriem bija noslēgti privātās apdrošināšanas līgumi medicīnas izdevumu segšanai. Minētās izmaiņas izriet no Veselības aprūpes apdrošināšanas likuma (*Zorgverzekeringswet*, turpmāk tekstā — "*ZVW*"), kurš stājās spēkā 2006. gada 1. janvārī, kuram sekoja Veselības aprūpes apdrošināšanas likuma ieviešanas un pielāgošanas likums (*Invoerings- en aanpassingswet Zorgverzekeringswet*, turpmāk tekstā — "*IZVW*").

2. Šī reforma attiecās arī uz personām, kuras dzīvo citās dalībvalstīs un kurām, piemērojot Regulu (EEK) Nr. 1408/71 [2], atbilstoši dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktiem ir tiesības uz pabalstiem natūrā, ko sedz dalībvalsts, kura viņiem maksā vecuma pensiju vai darba nespējas pensiju, proti, šajā gadījumā Nīderlandes Karaliste. Nīderlandes likumdevējs ir noteicis, ka šīm personām ir jāreģistrējas *College van zorgverzekeringen* (Veselības aprūpes apdrošināšanas padome, turpmāk tekstā — "*CVZ*") un jāveic iemaksas pat tad, ja netiek veikta reģistrācija dzīvesvietas iestādē, kā tas ir paredzēts Regulā (EEK) Nr. 574/72 [3].

3. Seši prasītāji pamata lietā apstrīdēja šo jauno sistēmu, precizējot, ka saskaņā ar viena no

1 — Oriģinālvaloda — franču.

2 — Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kas grozīta un atjaunota ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr.118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 1992/2006 (OV L 392, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Regula Nr. 1408/71"). Precizēju, ka jaunākie grozījumi tajā izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Regulu (EK) Nr. 592/2008 un ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Regulas (EK) Nr. 883/2004 par sociālās nodrošināšanas sistēmu koordinēšanu (OV L 200 1. lpp.) mērķis ir to atcelt un aizstāt.

3 — Padomes 1972. gada 21. marta Regula, ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr. 1408/71 (OV L 74, 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2007. gada 19. marta Regulu (EK) Nr. 311/2007 (OV L 82, 6. lpp.; turpmāk tekstā — "Regula Nr. 574/72").

prasītājiem sniegtajiem datiem vairāk nekā 100 000 personas, kas saņem tikai Nīderlandes pensiju, dzīvo citā Eiropas Savienības dalībvalstī vai valstī, kas ir parakstījusi nolīgumu, ar kuru šīm personām tiek nodrošinātas tādas pašas tiesības, kādas ir paredzētas Regulā Nr. 1408/71. Atbilstoši viņu iebildumiem prasītāji norādīja, ka iemaksas, kas turpmāk viņiem ir jāveic, tiek pieprasītas par pakalpojumiem, kas, viņuprāt, ir mazāk izdevīgi nekā tie, kurus viņi izmanto, pamatojoties uz privātās apdrošināšanas līgumiem. Viņi arī apgalvoja, ka atrodas neizdevīgākā situācijā salīdzinājumā ar Nīderlandes Karalistē dzīvojošām personām saistībā ar to, ka pēdējām ir iespēja izmantot papildu privāto apdrošināšanu par valsts saskaņotiem un garantētiem tarifiem, savukārt viņiem šāda iespēja neesot tikusi paredzēta.

4. Ņemot vērā iepriekš teikto, *Centrale Raad van Beroep* (Nīderlande) jautā Tiesai, vai sociāli apdrošinātās personas, kas šajā gadījumā ir pensionāri, kuri dzīvo dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kura maksā minētās pensijas, var izvēlēties neiesaistīties likumā paredzētajā obligātās veselības apdrošināšanas sistēmā, kas tām ir piemērojama saskaņā ar [Eiropas] Savienības tiesībām, un korelatīvi var tikt atbrīvotas no iemaksu veikšanas, kuras šajā sakarā viņām pieprasa dalībvalsts, kas maksā pensijas.

5. Pēc iesniedzējtiesas lūguma lieta, ņemot vērā tās īpašos apstākļus, tika izskatīta prioritāri, pamatojoties uz Tiesas Reglamenta 55. panta 2. punkta pirmo daļu.

II — Atbilstošās tiesību normas

A — *Savienības tiesības*

— EK līgums [4]

6. EKL 18. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un pastāvīgi uzturēties dalībvalstu teritorijā, ievērojot šajā Līgumā

4 — EKL 18. un 39. pants ir kļuvuši par LESD 21. un 45. pantu. Tā kā šī lieta pamata tiesvedībā tomēr ir saistīta ar tādu Nīderlandes tiesību normu piemērošanu, kas ir redakcijā pirms Līguma par Eiropas Savienības darbību stāšanās spēkā, proti, pirms 2009. gada 1. decembra, norādes uz EK līguma normām tiks sniegtas saskaņā ar numerāciju, kas bija piemērojama līdz šim datumam.

noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī tā īstenošanai paredzētos pasākumus."

7. EKL 39. pantā ir noteikts:

"1. Kopienā nodrošina darba ņēmēju pārvietošanās brīvību.

2. Pārvietošanās brīvība nozīmē to, ka likvidē jebkādu dalībvalstu darba ņēmēju diskrimināciju pilsonības dēļ attiecībā uz nodarbinātību, atalgojumu un citiem darba un nodarbinātības nosacījumiem.

3. Tas nozīmē turpmāk norādītās tiesības, ko var ierobežot, vienīgi pamatojoties uz sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumiem:

a) tiesības pieņemt faktiskos darba piedāvājumus;

b) tiesības šajā nolūkā brīvi pārvietoties dalībvalstu teritorijā;

c) tiesības darba nolūkos uzturēties kādā dalībvalstī saskaņā ar normatīviem un administratīviem aktiem, kas regulē šīs valsts pilsoņu nodarbinātību;

d) tiesības palikt kādas dalībvalsts teritorijā pēc tam, kad darba attiecības šajā valstī beigušās, atbilstīgi nosacījumiem, kas ietverti izpildes regulās, kuras izstrādās Komisija.

[..]"

— Regula Nr. 1408/71

8. Regulas Nr. 1408/71 1. pantā ir paredzēts:

"Šajā regulā:

a) "darbinieks" un "pašnodarbināta persona" attiecīgi nozīmē:

i) jebkuru personu, kura ir apdrošināta obligātajā apdrošināšanā vai brīvprātīgi tālākapdrošināta pret viena vai vairāku veidu risku, uz kuru attiecas darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām paredzētas sociālā nodrošinājuma sistēmas jomas vai valsts civildienesta ierēdņu īpašā sistēma;

[..]."

9. Tās pašas regulas 2. panta 1. punktā ir noteikts:

"Šī regula attiecas uz tādiem darbiniekiem vai pašnodarbinātām personām un uz studentiem, uz kuriem ir attiekušies vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību akti un kuri ir kādas dalībvalsts pilsoņi vai kuri ir bezvalstnieki vai bēgļi, kas dzīvo kādā dalībvalstī, kā arī uz viņu ģimenes locekļiem un viņu kā apgādnieku zaudējušām personām."

10. Atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 4. panta 1. punkta a) apakšpunktam šīs regulas materiālā piemērošanas joma attiecas uz visiem tiesību aktiem, kuri skar sociālā nodrošinājuma jomas, tostarp "slimības pabalstus".

11. Minētās regulas 13. pantā, kas ietilpst II sadaļā ar nosaukumu "Piemērojamo tiesību aktu noteikšana", ir paredzēts:

"Vispārīgi noteikumi

1. Ievērojot 14.c un 14.f pantu, personas, uz kurām attiecas šī regula, ir pakļautas tikai vienas dalībvalsts tiesību aktiem. Šos tiesību aktus nosaka saskaņā ar šo sadaļu.

2. Ievērojot 14. līdz 17. pantu:

[..]

f) tāda persona, uz kuru vairs neattiecas kādas dalībvalsts tiesību akti, ja uz viņu nekļūst piemērojami citas dalībvalsts tiesību akti saskaņā ar kādu no iepriekšējos apakšpunktos izklāstītajiem noteikumiem vai saskaņā ar kādu no izņēmumiem vai īpašajiem noteikumiem, kas izklāstīti 14. līdz 17. pantā, ir pakļauta tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tā dzīvo, saskaņā vienīgi ar šo tiesību aktu noteikumiem."

12. Regulas Nr. 1408/71 III sadaļā ir ietverti "īpaši noteikumi attiecībā uz dažādajām pabalstu kategorijām", attiecībā uz kuriem ir piemērojama šī regula saskaņā ar tās 4. panta 1. punktu. Minētās regulas III sadaļas 1. nodaļa attiecas uz slimības un maternitātes pabalstiem.

13. Minētās 1. nodaļas 5. iedaļā ar nosaukumu "Pensionāri un viņu ģimenes locekļi" ir ietverts Regulas Nr. 1408/71 28. pants ar nosaukumu "Saskaņā ar vienas vai vairāku valstu tiesību aktiem maksājamas pensijas gadījumā, kad nepastāv tiesības uz pabalstiem dzīvesvietas valstī", kurā ir noteikts:

"1. Pensionārs, kuram ir tiesības saņemt pensiju vai pensijas saskaņā ar vienas vai vairāku

dalībvalstu tiesību aktiem un kuram nav tiesību uz pabalstiem saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā viņš dzīvo, tomēr saņem šādus viņam un viņa ģimenes locekļiem paredzētus pabalstus, ciktāl, attiecīgā gadījumā ņemot vērā 18. pantu un VI pielikumu, viņam būtu uz to tiesības saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem vai vismaz vienas no to dalībvalstu tiesību aktiem, kas ir kompetentas attiecībā uz pensijām, ja viņš dzīvotu tādā valstī. Pabalstus piešķir, ņemot vērā šādus nosacījumus:

a) pabalstus natūrā šā panta 2. punktā minētās institūcijas vārdā nodrošina dzīvesvietas institūcija tā, it kā attiecīgā persona būtu pensionārs saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā viņš dzīvo, un viņam būtu tiesības uz šādiem pabalstiem; [..].

2. Gadījumos, uz kuriem attiecas [šā panta] 1. punkts, pabalstu natūrā izmaksas sedz institūcija, ko paredz ar šādiem noteikumiem:

a) ja pensionāram ir tiesības uz minētajiem pabalstiem saskaņā ar tikai vienas dalībvalsts tiesību aktiem, izmaksas sedz šīs valsts kompetentā institūcija;

b) ja pensionāram ir tiesības uz minētajiem pabalstiem saskaņā ar divu vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, to izmaksas sedz tās dalībvalsts kompetentā institūcija, kuras tiesību aktiem pensionārs ir bijis pakļauts visilgāk; ja, piemērojot šo noteikumu, vairākas institūcijas kļūst atbildīgas par pabalstu izmaksām, izmaksas sedz tā institūcija, kura piemēro tiesību aktus, kuriem šis pensionārs bija pakļauts visvēlāk.

[..]"

14. Tajā pašā iedaļā Regulas Nr. 1408/71 28. a pantā ar nosaukumu "Pensijas, kas saskaņā ar vienas vai vairāku tādu dalībvalstu tiesību aktiem, kuras nav dzīvesvietas valsts, maksājamas gadījumā, kad pastāv tiesības uz pabalstiem dzīvesvietas valstī" ir noteikts:

"Ja pensionārs, kuram ir tiesības saņemt pensiju vai pensijas saskaņā ar vienas vai vairāku dalībvalstu tiesību aktiem, dzīvo tādā dalībvalstī, saskaņā ar kuras tiesību aktiem tiesības uz pabalstiem natūrā nav atkarīgas no nosacījuma par apdrošināšanu vai nodarbinātību, kā arī nav izmaksājama nekāda pensija, tad izmaksas par viņam un viņa ģimenes locekļiem nodrošinātajiem pabalstiem natūrā sedz institūcija, kas pieder vienai no attiecībā uz pensijām kompetentajām dalībvalstīm, ko nosaka saskaņā ar 28. panta 2. punktu, tādā mērā, kādā pensionārs un viņa ģimenes

locekļi būtu tiesīgi uz šādiem pabalstiem saskaņā ar tiesību aktiem, ko piemēro minētā institūcija, ja viņi dzīvotu tajā dalībvalstī, kur atrodas šī institūcija."

17. Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma, kas attiecas uz "Īpašu kārtību, kādā piemērojami noteiktu dalībvalstu tiesību akti", R iedaļas 1. punkta a)–c) apakšpunktā ir noteikts:

"Veselības aprūpes apdrošināšana

15. Atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 33. panta 1. punktam, kas arī ietverts minētās regulas III sadaļas 1. nodaļas 5. iedaļā:

"Institūcijai, kas ir atbildīga par pensiju maksāšanu un pieder pie dalībvalsts, kuras tiesību akti paredz atskaitījumus no pensijas attiecībā uz iemaksām slimības un maternitātes gadījumam, ir tiesības veikt šādus atskaitījumus no šīs institūcijas izmaksājamām pensijām, ko aprēķina saskaņā ar attiecīgajiem tiesību aktiem tādā apmērā, kādā pabalstu izmaksas saskaņā ar 27., 28., 28.a, 29., 31. un 32. pantu ir jāsedz minētās dalībvalsts institūcijai."

16. Atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 36. panta 1. punktam visā pilnībā kompensē pabalstus natūrā, ko saskaņā ar šīs regulas 28., 28.a un 33. panta noteikumiem nodrošina vienas dalībvalsts institūcija kādas citas dalībvalsts institūcijas vārdā.

a) Attiecībā uz pabalstu natūrā atbilstīgi Nīderlandes tiesību aktiem personas, kam uz tiem ir tiesības, šīs regulas III sadaļas 1. un 4. nodaļas vajadzībām ir:

i) personas, kurām atbilstoši *Zorgverzekeringswet* (Veselības aprūpes apdrošināšanas likums) 2. pantam ir jāapdrošinās pie veselības aprūpes apdrošinātāja,

un

ii) ja tās vēl nav iekļautas i) punktā — personas, kuras ir citas dalībvalsts iedzīvotāji un kurām atbilstīgi regulai ir tiesības uz veselības aprūpi savā dzīvesvietas valstī, par ko izmaksas sedz Nīderlande.

b) Šā punkta a) apakšpunkta i) punktā minētajām personām atbilstoši *Zorgverzekeringswet* (Veselības aprūpes apdrošināšanas likums) ir jāapdrošinās pie veselības aprūpes apdrošinātāja un a) apakšpunkta

ii) punktā minētajām personām ir jāreģistrējas *College voor zorgverzekeringen* (Veselības aprūpes apdrošināšanas padome).

c) Zorgverzekeringswet (Veselības aprūpes apdrošināšanas likums) un *Algemene wet bijzondere ziektekosten* (Likums par īpašu medicīnas izdevumu vispārējo sistēmu) noteikumi par iemaksu veikšanas pienākumu attiecas uz a) apakšpunktā minētajām personām un viņu ģimenes locekļiem. Iemaksas par ģimenes locekļiem iekasē no tās personas, no kuras ir iegūtas tiesības uz veselības aprūpi."

— Regula Nr. 574/72

18. Regulas Nr. 574/72, ar kuru nosaka izpildes kārtību Regulai Nr. 1408/71, 29. pantā ar nosaukumu "Pabalsti natūrā pensionāriem un viņu ģimenes locekļiem, kuru dzīvesvieta neatrodas dalībvalstī, saskaņā ar kuras tiesību aktiem viņi saņem pensiju vai ir tiesīgi saņemt pabalstus" ir paredzēts:

"1. Lai saņemtu pabalstus natūrā savas dzīvesvietas dalībvalstī saskaņā ar regulas 28. panta 1. punktu un 28.a pantu, pensionārs un viņa ģimenes locekļi, kuru dzīvesvieta atrodas tajā pašā dalībvalstī, reģistrējas dzīvesvietas institūcijā, iesniedzot izziņu, kas apliecina viņa tiesības uz minētajiem pabalstiem par sevi pašu un par saviem ģimenes locekļiem saskaņā ar vienas valsts vai vienas no valstu tiesību aktiem, kuri paredz pensijas izmaksu.

2. Šo izziņu pēc pensionāra pieprasījuma izsniedz par pensiju izmaksu atbildīgā institūcija vai institūcijas vai, atkarībā no apstākļiem, institūcija, kura pilnvarota noteikt tiesības saņemt pabalstus natūrā, līdzko pensionārs atbilst nosacījumiem, kas jāievēro, lai iegūtu tiesības saņemt šādus pabalstus. Ja pensionārs nav iesniedzis izziņu, dzīvesvietas institūcija saņem to tieši no institūcijas vai institūcijām, kas ir atbildīgas par pensijas izmaksu, vai, atkarībā no apstākļiem, no institūcijas, kura ir pilnvarota izsniegt šādu izziņu. Kamēr šī izziņa vēl nav saņemta, dzīvesvietas institūcija var, ņemot vērā tās pieņemtās dokumentārās liecības, veikt pensionāra un viņa ģimenes locekļu, kuru dzīvesvieta atrodas tajā pašā dalībvalstī, provizorisku reģistrāciju. Šāda reģistrācija tai institūcijai, kura ir atbildīga par pabalstu izmaksu natūrā, uzliek saistības vienīgi tad, ja šī institūcija ir izdevusi 1. punktā paredzēto izziņu."

19. Atbilstoši minētās regulas 95. pantam ar nosaukumu "Tādu pabalstu natūrā atlīdzināšana, kas saskaņā ar veselības un maternitātes

apdrošināšanu piešķirti pensionāriem un viņu ģimenes locekļiem, kuru dzīvesvieta nav tajā dalībvalstī, saskaņā ar kuras tiesību aktiem viņi saņem pensiju un ir tiesīgi uz pabalstiem":

"1. Summu pabalstiem natūrā, kas piešķirta saskaņā ar regulas 28. panta 1. punktu, 28.a pantu un 29. panta 1. punktu, kompetentās institūcijas atlīdzina tām institūcijām, kuras sniegušas minētos pabalstus, pamatojoties uz vienreizēju kopsummas maksājumu, kurš pēc iespējas tuvāks faktiskajiem izdevumiem.

2. Vienreizējo kopsummas maksājumu nosaka, reizinot vidējās gada izmaksas uz vienu pensionāru ar vidējo pensionāru un viņu ģimenes locekļu skaitu gadā, kas jāņem vērā, un iegūto rezultātu samazinot par 20 %.

3. Minētā vienreizējā maksājuma aprēķināšanai vajadzīgos reizinātājus nosaka saskaņā ar šādiem noteikumiem:

a) vidējās gada izmaksas uz vienu pensionāru katrā dalībvalstī iegūst, izdalot gada kopējās izmaksas sakarā ar visiem pabalstiem natūrā, ko šīs dalībvalsts institūcijas ir piešķīrušas visiem pensionāriem, kuru pensijas ir izmaksājamas saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesību aktiem pēc vērā ņemamām sociālā nodrošinājuma sistēmām, un viņu ģimenes locekļiem, ar vidējo pensionāru un viņu ģimenes locekļu skaitu gadā; sociālā nodrošinājuma sistēmas, kas šim nolūkam jāievēro, ir uzskaitītas 9. pielikumā;

b) divu dalībvalstu institūciju savstarpējos norēķinos vidējais pensionāru un viņu ģimenes locekļu skaits gadā, kas jāņem vērā, ir vienāds ar regulas 28. panta 2. punktā vai 29. panta 1. punktā minēto vidējo pensionāru un/vai viņu ģimenes locekļu skaitu gadā, kuriem, dzīvojot vienā dalībvalstī, ir tiesības saņemt pabalstus natūrā, kas iekasējami no institūcijas citā dalībvalstī.

4. Pensionāru un viņu ģimenes locekļu skaitu, kas jāņem vērā saskaņā ar 3. punkta b) apakšpunktu, nosaka, izmantojot sarakstu, ko šim nolūkam izveidojusi dzīvesvietas institūcija, balstoties uz kompetentās institūcijas sniegtajiem dokumentārajiem pierādījumiem par ieinteresēto personu tiesībām. Jebkādu domstarpību gadījumā iesaistīto institūciju apsvērumus iesniedz Revīzijas padomei, kas paredzēta izpildes regulas 101. panta 3. punktā. [..]"

— Lēmums Nr. 153 [5]

20. Kā izriet no Eiropas Kopienu Migrējošo darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma administratīvās komisijas Lēmuma Nr. 153, E 121 veidlapa ir vajadzīgais apliecinājums, lai reģistrētu pensijas vai pabalsta saņēmēju un viņa ģimenes locekļus viņu dzīvesvietas institūcijā, it īpaši saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 28. panta un Regulas Nr. 574/72 29. panta noteikumiem.

B — *Nīderlandes tiesības*

— Līdz 2006. gada 1. janvārim piemērojamie noteikumi

21. Saskaņā ar iesniedzējtiesas norādēm līdz 2006. gada 1. janvārim darba ņēmējus, kuru ienākumi bija zem noteikta līmeņa, atbilstoši Likumam par slimokasēm (*Ziekenfondswet*, turpmāk tekstā — "*ZFW*") iekļāva obligātās veselības apdrošināšanas sistēmā. Personām, kuras vienlaikus neatbilda šiem abiem nosacījumiem, bija jānoslēdz līgums privātās apdrošināšanas uzņēmumā medicīnas izdevumu segšanai. Vispārējais likums par īpašiem medicīnas izdevumiem (*Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten*, turpmāk tekstā — "*AWBZ*") bija paredzēts, lai apdrošinātu visas personas, kas dzīvo Nīderlandes teritorijā, attiecībā uz ārkārtēju medicīnas izdevumu segšanas risku, it īpaši tiem riskiem, ko nesedz *ZFW* vai privātās apdrošināšanas līgums. Šīs abas likumā paredzētās obligātās sistēmas ar zināmiem nosacījumiem varēja piemērot arī attiecībā uz personām, kuras dzīvo citā dalībvalstī, nevis Nīderlandes Karalistē, un kuras saņem gan pensiju saskaņā ar Likumu par vecuma pensiju vispārējo sistēmu (*Algemene Ouderdomswet*, turpmāk tekstā — "*AOW*"), gan pensiju saskaņā ar Likumu par apdrošināšanu darba nespējas gadījumos (*Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering*, turpmāk tekstā — "*WAO*").

— Kopš 2006. gada 1. janvāra piemērojamie noteikumi

22. Ar *ZVW*, kas stājās spēkā 2006. gada 1. janvārī, tika izveidota likumā paredzētā obligātā veselības apdrošināšanas sistēma, kas attiecas uz visām personām, kas vai nu dzīvo, vai strādā Nīderlandē, un, kā precizēts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, uz šīm

5 — 1993. gada 7. oktobra Lēmums Nr. 153 (94/604/EK) par paraugveidlapām, kas vajadzīgas, lai piemērotu Padomes Regulu (EEK) Nr. 1408/71 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 574/72 (E 001, E 103-E 127) (OV 1994, L 244, 22. lpp.), kas grozīts ar 2005. gada 17. marta Lēmumu Nr. 202 (2006/203/EK) (OV 2006, L 77, 1. lpp.; turpmāk tekstā — "Lēmums Nr. 153").

personām attiecas arī *AWBZ*. Turpretī personas, kas nedzīvo un nestrādā Nīderlandē, nevar tikt apdrošinātas, pamatojoties uz *ZVW* un *AWBZ*.

23. Iesniedzējtiesa norāda, ka atbilstošajos *ZVW* 69. panta noteikumos, redakcijā, kura ir piemērojama kopš 2008. gada 1. augusta, ir noteikts šādi:

"1. Personām, kuras dzīvo ārvalstīs un kurām saskaņā ar Eiropas Kopienu Padomes regulu vai regulu, kura pieņemta saskaņā ar Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu vai Konvenciju par sociālo nodrošinājumu, vajadzības gadījumā ir tiesības uz veselības aprūpi vai tās izmaksu atlīdzināšanu saskaņā ar veselības apdrošināšanas tiesisko regulējumu valstī, kurā tās dzīvo, ir jāreģistrējas [*CVZ*], ja tās saskaņā ar šo likumu ir pakļautas obligātajai apdrošināšanai.

2. Personām 1. punkta izpratnē ir jāmaksā iemaksas, kuru summu nosaka ar ministrijas rīkojumu, no kuras ar šo ministrijas rīkojumu noteikta daļa atbilstoši Likumā par veselības apdrošināšanas piemaksām (*Wet op de zorgtoeslag*) noteiktajam mērķim tiek uzskatīta par veselības apdrošināšanas iemaksu.

3. Ja persona nereģistrējas četru mēnešu laikā pēc 1. punktā minēto tiesību rašanās, [*CVZ*] piemēro personai, kuras pienākums ir bijis reģistrēties, naudas sodu 130 % apmērā no iemaksas daļas 2. punkta nozīmē, kas noteikta ar ministrijas rīkojumu, par laiku, sākot no attiecīgo tiesību rašanās dienas līdz reģistrācijas dienai, bet maksimāli par pieciem gadiem.

4. [*CVZ*] ir atbildīga par pārvaldību, kas izriet no 1. punkta un tajā minētā starptautiskā regulējuma, kā arī par lēmumiem attiecībā uz 2. punktā minēto iemaksu iekasēšanu un piedzīšanu [..]."

24. Noteikumu par veselības aprūpes apdrošināšanu (*Regeling zorgverzekering*) 6.3.1. panta 1. punktā un 6.3.2. panta 1. punktā attiecīgi ir noteikts:

"Iemaksu apmērs, kas [*ZVW*] 69. panta 1. punktā minētajai personai ir jāmaksā, tiek aprēķināts, iemaksu pamatsummu reizinot ar skaitli, kas izriet no attiecības starp veselības aprūpes vidējiem izdevumiem uz vienu personu, ko veselības apdrošināšanas sistēma sedz šīs personas dzīvesvietas valstī, un veselības aprūpes vidējiem izdevumiem uz vienu personu, ko veselības apdrošināšanas sistēma sedz Nīderlandē.

[..]

[*ZVW*] 69. panta 1. punktā, ar kuru tiek piešķirtas tiesības uz pensiju, paredzētajai personai un tās ģimenes locekļiem 6.3.1. pantā noteikto summu atskaitījumus no pensijas veic kompetentā institūcija, kas maksā pensiju, un pārskaita tos veselības aprūpes apdrošināšanas fondā."

25. *IZVW* 2.5.2. punktā ir paredzēts:

"Līgums par medicīniskās aprūpes apdrošināšanu vai tās izmaksām, kurš ir noslēgts par kādu vai ar kādu ārvalstīs dzīvojošu apdrošināto, kuram saskaņā ar Eiropas Kopienu Padomes regulu vai attiecīgu regulu, kas pieņemta atbilstoši Līgumam par Eiropas Ekonomisko zonu vai Konvenciju par sociālo nodrošinājumu, ir tiesības uz veselības aprūpi vai tās izmaksu segšanu, saskaņā ar dzīvesvietas valsts tiesisko regulējumu par veselības aprūpes apdrošināšanu, sākot ar 2006. gada 1. janvāri, nav vairs spēkā, ciktāl no līguma izriet tiesības, kas atbilst tām tiesībām, kuras, sākot no šī brīža, pienākas attiecīgajai personai saskaņā ar šādu regulu vai konvenciju, ja apdrošinātais līdz 2006. gada 1. maijam ir izpildījis savu pienākumu reģistrēties [*CVZ*] saskaņā ar [*ZVW*] 69. pantu."

III — Pamata lieta un prejudiciālie jautājumi

26. Visi prasītāji pamata lietā ir Nīderlandes pilsoņi, kuri dzīvo citās dalībvalstīs, nevis Nīderlandes Karalistē [6], un kuriem šī valsts maksā vai nu vecuma pensiju saskaņā ar *AOW*, vai darba nespējas pensiju atbilstoši *WAO*.

27. Tā kā pirms 2006. gada 1. janvāra prasītāji nebija apdrošināti, pamatojoties uz likumā paredzētajām obligātajām veselības apdrošināšanas sistēmām, kas noteiktas ar *ZFW* un *AWBZ*, viņi noslēdza veselības apdrošināšanas līgumus privātos apdrošināšanas uzņēmumos, kuri atbilstoši katram konkrētam gadījumam atrodas Nīderlandē vai citās dalībvalstīs.

28. Pēc tam, kad 2006. gada 1. janvārī stājās spēkā *ZVW*, *CVZ* uzskatīja, ka, ņemot vērā, ka prasītājiem pamata lietā tiktu piemērota *ZVW* paredzētā obligātā veselības apdrošināšanas sistēma, ja viņi dzīvotu Nīderlandē, viņiem atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a pantam turpmāk ir tiesības uz tādiem pabalstiem natūrā dzīvesvietas dalībvalstī, kurus sedz valsts, kas maksā viņiem pensiju, proti, Nīderlandes Karaliste.

6 — Proti, Beļģijā (J. C. Ramers [*J. C. Ramaer*]), Spānijā (J. A. van Delfts [*J. A. van Delft*] un J. M. van Viligens [*J. M. van Willigen*]), Francijā (J. F. van der Nats [*J. F. va der Nat*] un O. Fokenss [*O. Fokkens*]) un Maltā (C. M. Jansens [*C. M. Janssen*]).

29. Lai izmantotu tiesības uz minētajiem pabalstiem, attiecīgajām personām bija jāreģistrējas *CVZ* un pēc tam ar tās izsniegto E 121 veidlapu jāreģistrējas viņu dzīvesvietas valsts slimokasē. Attiecībā uz prasītājiem pamata lietā J. C. Ramers, van der Nats un "ar iebildumiem" O. Fokenss piekrita veikt šo reģistrāciju, bet J. A. van Delfts, J. M. van Viligens un K. M. Jansens atteicās reģistrēties.

30. Atbilstoši katram konkrētajam gadījumam 2006. vai 2007. gadā tika veikti atskaitījumi no prasītāju pamata lietā pensijām, lai segtu *ZVW* 69. pantā paredzētās iemaksas apmēru [7] un lai piemērotu obligāto veselības apdrošināšanas sistēmu, kas noteikta un izveidota ar šo likumu.

31. Turklāt ar 2006. gada 1. janvāri tiem prasītājiem pamata lietā, kuri bija noslēguši privātās apdrošināšanas līgumu uzņēmumā, kas reģistrēts Nīderlandē, šis līgums tika izbeigts saskaņā ar *IZVW* 2.5.2. pantā minētājiem nosacījumiem. Savukārt tie, kuri bija noslēguši šādu līgumu uzņēmumā, kas atrodas citā dalībvalstī, varēja turpināt to izmantot, jo minētais likums nebija piemērojams šādās situācijās. Nīderlandes valdība uzsver, ka bija jāizpilda divi nosacījumi, lai tiktu lauzti līgumi, proti, pirmkārt, privātās apdrošināšanas līgumam bija jānodrošina attiecīgajai personai tiesības, kas atbilst tiesībām, kas tai tika piešķirtas no 2006. gada 1. janvāra, šajā gadījumā piemērojot Regulu Nr. 1408/71, un, otrkārt, apdrošinātajai personai līdz 2006. gada 1. maijam bija jāreģistrējas *CVZ* saskaņā ar *ZVW* 69. pantu.

32. *Rechtbank te Amsterdam* [Amsterdamas tiesa], kurā, apstrīdot attiecībā uz viņiem pieņemtos *CVZ* lēmumus, bija vērsušies prasītāji pamata lietā, 2008. gadā viņu prasības noraidīja. Sešas attiecīgās personas iesniedza apelācijas sūdzības par minētajiem spriedumiem *Centrale Raad van Beroep* [Sociālo lietu apelācijas instances tiesā].

33. Atbilstoši lūgumam sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko iesniedza pēdējā minētā tiesa, prasītāji pamata lietā apelācijas tiesvedībā galvenokārt norādīja, ka Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a pantā nav iekļautas saistošas tiesību normas, pamatojoties uz kurām viņi attiecībā uz pabalstiem natūrā būtu pakļauti dzīvesvietas valsts tiesiskajam regulējumam. Šajā sakarā viņi uzskatīja, ka viņi ir varējuši izvēlēties vai nu, izmantojot E 121 veidlapu, reģistrēties kompetentajā institūcijā dalībvalstī, kurā viņi dzīvo, lai tur saņemtu minētos pabalstus, vai arī nereģistrēties, bet noslēgt privātās apdrošināšanas līgumu. Viņi apgalvoja, ka, ja attiecīgā persona pagaidām būtu nolēmusi nereģistrēties saskaņā ar Regulas Nr. 574/72 29. pantu, tad dalībvalsts,

7 — Iesniedzējtiesa precizē, ka iemaksu apmērs ir atkarīgs no vidējām veselības aprūpes izmaksām attiecīgās personas dzīvesvietas valstī, dalot to ar vidējām veselības aprūpes izmaksām uz vienu apdrošināto Nīderlandē, un tā to uzskata par dzīvesvietas valsts korekcijas koeficientu.

kura maksā pensijas, nedrīkstētu ieturēt iemaksas, jo šādā gadījumā pabalsti natūrā nebūtu "jāsedz minētās valsts institūcijai" Regulas Nr. 1408/71 33. panta izpratnē. Turklāt prasītāji pamata lietā norādīja uz tādu tiesību brīvi pārvietoties pārkāpumu, kas izriet no EKL 18. un 39. panta, pamatojoties uz to, ka viņiem ir jāmaksā iemaksas par pakalpojumiem dzīvesvietas valstī, kurus viņi nevēlas izmantot tāpēc, ka to izmaksas ir augstākas un/vai to kvalitāte ir sliktāka salīdzinājumā ar pakalpojumiem, ko šīs personas var iegūt saistībā ar privāto apdrošināšanu.

34. Savukārt *CVZ* apgalvoja, ka Regulas Nr. 1408/71 28. pantā iekļautās kolīzijas normas piemērojamība un no tās izrietošās tiesības uz pabalstiem natūrā nav atkarīgas no reģistrācijas dzīvesvietas dalībvalsts kompetentajā institūcijā. No iepriekš minētā tā secināja, ka, pat ja attiecīgās personas nav reģistrējušās minētajā institūcijā un tādēļ neizmanto minētās tiesības, dalībvalstij, kura maksā pensiju, ir tiesības veikt iemaksu atskaitījumus no pensijas. Tā uzskatīja, ka Regulas Nr. 1408/71 33. pants attiecas ne tikai uz faktiski kompensējamām izmaksām, bet arī uz izmaksām, kas valstij, kura maksā pensijas, iespējami varētu rasties, jo pretējā gadījumā tiktu apdraudēts sociālā nodrošinājuma sistēmas solidārais aspekts, ņemot vērā, ka tad ikviena attiecīgā persona varētu gaidīt brīdi, kad viņai būs vajadzīga veselības aprūpe, lai reģistrētos, un tādējādi iemaksas būtu jāveic no tā brīža. Turklāt *CVZ* uzskatīja, ka tas nav darba ņēmēju un/vai [Eiropas] Savienības pilsoņu brīvas pārvietošanās ierobežojums.

35. Attiecībā uz pirmo prejudiciālo jautājumu, kura formulējums norādīts šo secinājumu 39. punktā, iesniedzējtiesa norāda, ka tā vispirms jautā par saikni starp Regulas Nr. 1408/71 II un III sadaļu, it īpaši par minētās regulas 13. panta 2. punkta f) apakšpunkta piemērošanas jomu. Tā uzsver, ka vairāki elementi, šķiet, norāda uz to, ka Regula Nr. 1408/71 izslēdz izvēles tiesības, uz kurām atsaucas prasītāji pamata lietā. Tā norāda, ka sistēma, kāda it īpaši ir paredzēta šīs regulas 28. pantā, skaidri nosaka, kurai valstij ir jāmaksā attiecīgajai personai pabalsti un kurai valstij šie pabalsti ir jākompensē [8]. Tā piebilst, ka, ja Regulā Nr. 1408/71 būtu paredzētas izvēles tiesības attiecībā uz piemērojamiem tiesību aktiem, tās būtu skaidri norādītas. Visbeidzot, tā piebilst, ka spriedumā lietā *Molenaar* [9] Tiesa ir nospriedusi, ka migrējošam darba ņēmējam izvēles iespējas cita starpā

8 — *Centrale Raad van Beroep* it īpaši atsaucas uz 1980. gada 10. janvāra spriedumu lietā 69/79 *Jordens-Vosters* (*Recueil*, 75. lpp.), kā arī 2003. gada 3. jūlija spriedumu lietā C-156/01 *van der Duin* un *ANOZ Zorgverzekeringen* (*Recueil*, I-7045. lpp.).

9 — 1998. gada 5. marta spriedums lietā C-160/96 (*Recueil*, I-843. lpp., 42. punkts).

atteikties no Regulas Nr. 1408/71 28. pantā paredzētajām priekšrocībām neizriet nedz no Līguma, nedz no šīs regulas.

36. Savukārt iesniedzējtiesa norāda, ka no Regulas Nr. 574/72 29. panta, skatot to kopā ar spriedumu lietā *van der Duin* un *ANOZ Zorgverzekeringen* [10], varētu izrietēt, ka reģistrācija dzīvesvietas dalībvalstī ir priekšnoteikums Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a panta piemērošanai, kas nozīmētu to, ka attiecīgajām personām ir izvēles tiesības. Tā kā prasītāji pamata lietā nav reģistrējušies, Nīderlandes Karalistes kompetentajai institūcijai nav "jāsedz" pabalsti Regulas Nr. 1408/71 33. panta izpratnē tāpēc, ka viņiem nevar tikt piešķirts nekāds pabalsts, un attiecīgi iemaksas iekasēšana no šīm personām varētu nebūt pieļaujama.

37. Attiecībā uz otro prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa norāda, ka, ja Regulas Nr. 1408/71 noteikumi izslēdz izvēles tiesības, uz kurām atsaucas prasītāji pamata lietā, būtu jānosaka, vai ieturētā iemaksa, piemērojot *ZVW* 69. pantu un minētās regulas 33. pantu, ir EKL 18. un 39. pantā paredzētās brīvas pārvietošanās ierobežojums.

38. Šajā sakarā iesniedzējtiesa norāda, ka dzīvesvietas valsts koeficienta piemērošana saskaņā ar *ZVW* 69. pantu ir samazinājusi iemaksu apmēru personām, kas nedzīvo Nīderlandē, zemākā līmenī par to summu, ko maksā personas ar dzīvesvietu Nīderlandē. Tā arī norāda, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru [11] EK līgums negarantē darba ņēmējam, ka tā darbības pārcelšana uz citu dalībvalsti neietekmēs viņa stāvokli sociālā nodrošinājuma jomā. Tā apgalvo, ka tomēr attiecībā uz prasītājiem pamata lietā, kuri *ZVW* spēkā stāšanās dienā jau dzīvoja citā dalībvalstī un uz kuriem attiecās privātā apdrošināšana, šā likuma piemērošana varētu radīt sekas, ka iespēja izmantot tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties ārpus Nīderlandes teritorijas tiem šķitīs mazāk pievilcīga tādēļ, ka, pirmkārt, tiem būtu jāsedz lielākas veselības apdrošināšanas izmaksas un, otrkārt, tie saņemtu mazāk izdevīgu veselības aprūpi. Tomēr, ja Nīderlandes likumdevēja mērķis nodrošināt visām personām, kuru dzīvesvieta neatkarīgi no to pilsonības ir Nīderlandē, obligāto veselības apdrošināšanu, varētu tikt pamatots ar objektīviem vispārējo interešu apsvērumiem, iesniedzējtiesa uzskata, ka nav skaidrs, vai pienākums veikt iemaksas, pat ja netiek veikta

10 — Iepriekš minētais spriedums, 40. punkts.

11 — Skat. it īpaši 2006. gada 9. marta spriedumu lietā C-493/04 *Piatkowski* (Krājums, I-2369. lpp.).

reģistrācija dzīvesvietas valstī, atbilst samērīguma principam, kas pamatotu šādu brīvas pārvietošanās ierobežojumu.

39. Šajos apstākļos *Centrale Raad van Beroep* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Regulas Nr. 1408/71 28., 28.a un 33. pants, Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma R iedaļas 1. punkta a) un b) apakšpunkts, kā arī Regulas Nr. 574/72 29. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauta tāda valsts tiesību norma kā [*ZVW*] 69. pants tiktāl, ciktāl pensionāram, kurš principā var pamatot savas tiesības ar Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a pantu, ir jāreģistrējas [*CVZ*] un no šī pensionāra pensijas ir jāveic iemaksu atskaitījumi arī tad, ja viņš nav reģistrējies Regulas Nr. 574/72 29. panta nozīmē?

2) Vai EKL 39. pants un EKL 18. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauta tāda valsts tiesību norma kā [*ZVW*] 69. pants tiktāl, ciktāl [Savienības] pilsonim, kurš principā var pamatot savas tiesības ar Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a pantu, ir jāreģistrējas [*CVZ*], un no šī pilsoņa pensijas ir jāveic iemaksu atskaitījumi arī tad, ja viņš nav reģistrējies Regulas Nr. 574/72 29. panta nozīmē?"

40. Van Delfts, van Viligens, Jansens un Fokenss, Nīderlandes, Čehijas, Francijas un Somijas valdības, ka arī Eiropas Kopienu Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus. Tiesas sēdē, kas notika 2010. gada 20. maijā, bija pārstāvēti šie četri prasītāji pamata lietā, *CVZ*, Nīderlandes valdība un Komisija.

41. Prasītāji pamata lietā būtībā uzskata, ka strīdīgie Nīderlandes tiesību akti neatbilst Regulas Nr. 1408/71 un Regulas Nr. 574/72 noteikumiem, kā arī EKL 18. un 39. pantam. Savukārt Nīderlandes, Čehijas, Francijas un Somijas valdības tāpat kā Komisija uzskata, ka Tiesai būtu jāatbild uz tai iesniegtajiem prejudiciālajiem jautājumiem tādējādi, ka gan minētās regulas, gan minētie EK līguma panti pieļauj šo tiesisko regulējumu.

IV — Juridiskais pamatojums

A — *Par pirmo prejudiciālo jautājumu*

— Ievada apsvērumi

42. Ar pirmo prejudiciālo jautājumu *Centrale Raad van Beroep* vēlas noskaidrot, vai Regulas Nr. 1408/71 28., 28.a un 33. panta un Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma R iedaļas 1. punkta a) un b) apakšpunkta, kā arī Regulas Nr. 574/72 29. panta noteikumiem ir pretrunā *ZVW* 69. pants saistībā ar to, ka, pirmkārt, pensionāram, lai izmantotu Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a pantā paredzēto veselības aprūpes pabalstu sistēmu, ir jāreģistrējas *CVZ* un, otrkārt, no attiecīgās personas pensijas tiek ieturēta iemaksa, ja minētā persona ir atteikusies reģistrēties dzīvesvietas valsts kompetentajā institūcijā, kā to paredz Regulas Nr. 574/72 29. pants.

43. Iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai, izdarot izvēli un nereģistrējoties, prasītāji pamata lietā var atteikties no pabalstiem natūrā, kas tiem ir paredzēti saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kura maksā viņu pensiju, proti, Nīderlandes Karalistes tiesību aktiem, atbilstoši Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a pantam un vai viņus korelatīvi var atbrīvot no iemaksām, ko atskaita šī valsts saskaņā ar šīs pašas regulas 33. pantu. Šo apgalvojumu atbalsta van Delfts un van Viligens, tomēr to ir apstrīdējušas Nīderlandes, Čehijas, Francijas un Somijas valdības, kā arī Komisija. Tādējādi rodas jautājums, vai attiecībā uz personām, kuras ietilpst Regulas Nr. 1408/71 noteikumu piemērošanas jomā, šajā regulā paredzētajiem noteikumiem ir imperatīvs vai fakultatīvs raksturs.

44. Vispirms es noraidīšu Fokensa un Jansena argumentus, kurus viņi izvirzīja, pamatojoties uz Regulas Nr. 1408/71 13. panta 2. punkta f) apakšpunktu [12], jo iesniedzējtiesa savos jautājumos šo pantu nav norādījusi. Šie abi prasītāji pamata lietā apgalvo, ka no šī panta teksta izriet, ka uz viņiem bez izvēles tiesībām attiecas vienīgi dzīvesvietas valsts tiesību akti, jo Nīderlandes tiesību akti viņiem vairs neesot piemērojami, kopš viņi Nīderlandē

12 — Par šo noteikumu ieviešanu skat. it īpaši 2001. gada 3. maija spriedumu lietā C-347/98 Komisija/Beļģija (*Recueil*, I-3327. lpp.).

beidza savu profesionālo darbību, un tāpēc viņiem nevajadzēja reģistrēties *CVZ*.

attiecināms uz pensionāru un viņu ģimenes locekļu īpašo stāvokli [16].

— Par pirmā jautājuma pirmo daļu

45. Tāpat kā Komisija norādu, ka vispārējām kolīzijas normām, kas ir paredzētas 13. pantā, kurš ir iekļauts Regulas Nr. 1408/71 [13] II sadaļā, šajā gadījumā nav nozīmes, jo pamata lietas situācija tiek regulēta ar īpašajām piesaistes normām, kas norādītas 28. un 28.a pantā, kuri ir iekļauti šīs pašas regulas III sadaļā [14]. Šāda normu mijiedarbība starp Regulas Nr. 1408/71 II sadaļu un III sadaļu skaidri izriet no Tiesas judikatūras [15], ko raksturo teiciens "lex specialis derogat legi generali". Regulas Nr. 1408/71 preambulā ir norādīts, ka izņēmums, ko paredz 28. un 28.a pants, ir

46. Attiecībā uz Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a pantā paredzētās koordinācijas sistēmas obligāto raksturu, man šķiet, ka tas parādās ne tikai šo pantu formulējumos, bet arī Regulas Nr. 1408/71 vispārējā saturā, kā arī reglamentējošo aktu kontekstā un mērķos, kā tie ir precizēti Tiesas judikatūrā.

47. Regulas 28. pants, kā arī 28.a pants ir formulēti tā, lai tie neradītu iespēju tos interpretēt [17]. Tomēr, ja Kopienas likumdevējs vēlējās sociāli apdrošinātajām personām piešķirt brīvību, tad, kā to uzsvēra iesniedzējtiesa, kā arī

13 — Regulas Nr. 1408/71 II sadaļas noteikumi paredz pilnīgu un vienveidīgu tiesību koliziju sistēmu, kuras mērķis ir ne tikai izvairīties no vienlaicīgas vairāku valstu tiesību aktu piemērošanas un saistītajiem ar to sarežģījumiem, bet arī novērst, lai personām, uz kurām attiecas šī regula, tām piemērojamie tiesību akti nepiešķirtu aizsardzību sociālā nodrošinājuma jomā. Skat. It īpaši Tiesas 1986. gada 12. jūnija spriedumu lietā 302/84 *Ten Holder* (*Recueil*, 1821. lpp., 19. punkts), 1998. gada 11. jūnija spriedumu lietā C-275/96 *Kuusijärvi* (*Recueil*, I-3419. lpp., 28. punkts), kā arī 2000. gada 9. novembra spriedumu lietā C-404/98 *Plum* (*Recueil*, I-9379. lpp., 18. punkts).

14 — Šajā ziņā atgādinu, ka Regulas Nr. 1408/71 II sadaļas par "Piemērojamo tiesību aktu noteikšanu" 13. pantā ir paredzēti "Vispārīgi noteikumi", savukārt 28. un 28.a pants, kas attiecas uz slimības pabalstiem pensionāriem, ir iekļauti III sadaļā ar nosaukumu "Īpaši noteikumi attiecībā uz dažādajām pabalstu kategorijām".

15 — It īpaši 1982. gada 27. maija spriedums lietā 227/81 *Aubin* (*Recueil*, 1991. lpp., 11. punkts) un 2004. gada 11. novembra spriedums lietā C-372/02 *Adanez Vega* (Krājums, I-10761. lpp., 19. punkts).

16 — Skat. Regulas Nr. 1408/71 preambulas vienpadsmito un sešpadsmito apsvērumu.

17 — Minētajā 28. pantā nepārprotami ir noteikts, ka pensionārs, kuram ir tiesības saņemt pensiju saskaņā ar vismaz vienas dalībvalsts tiesību aktiem, nevis "var saņemt", bet "saņem" pabalstus natūrā saskaņā ar viņa dzīvesvietas dalībvalsts tiesību aktiem, ja viņam saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kas maksā pensiju vai pabalstu, ir uz to tiesības. Tāpat arī 28.a pants bez alternatīvas iespējas paredz kompetentajai dalībvalsts institūcijai segt izdevumus par šajā sakarā izmaksātajiem pabalstiem.

Francijas un Somijas valdības [18], viņš to izdarīja gan skaidrā, gan saprotamā veidā. Ar šādiem noteikumiem piešķirtās izvēles tiesības Tiesa interpretē strikti, norādot, ka attiecībā uz migrējošiem darba ņēmējiem tiem ir sašaurināta koncepcija. Izņemot šos atsevišķos gadījumus, Regulas Nr. 1408/71 izveidotās sistēmas piemērošanai objektīvi jāizriet no tās noteikumiem, ņemot vērā attiecīgās situācijas apstākļus un piesaistes kritērijus dalībvalstu tiesību aktiem [19]. Tādējādi no šīs regulas 28. un 28.a panta izrietošās priekšrocības saistībā ar pabalstiem nevar būt atkarīgas no attiecīgo personu vēlmes, zinot to, ka ar sociālo aizsardzību saistītās tiesības un pienākumi pēc būtības nav pieejami.

48. Tā kā Regulas Nr. 1408/71 mērķis nav saskaņot, bet tikai koordinēt valstu sociālā nodrošinājuma sistēmas [20], tad katras dalībvalsts kompetencē ir sakārtot savu iekšējo sistēmu un noteikt kārtību, kādā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru un EKL 152. panta 5. punktu [21] pastāv tiesības vai pienākums apdrošināties sociālā nodrošinājuma sistēmā. Šajā lietā Čehijas un Francijas valdības pamatoti secināja, ka, pirmkārt, Nīderlandes Karalistei bija prerogatīva grozīt savu likumā paredzēto veselības apdrošināšanas sistēmu tādā veidā, lai tajā iekļautu personas, kuras atrodas prasītājiem pamata lietā līdzīgā situācijā, un, otrkārt, tikai valsts likumdevējs, bet ne attiecīgais apdrošinātais var paredzēt tādu tiesisko regulējumu, kas šīm personām dotu iespēju drīzāk izvēlēties privāto apdrošināšanu, nevis apdrošināties obligātajā ar likumu noteiktajā sistēmā [22].

49. Tomēr, īstenojot šo kompetenci sociālā nodrošinājuma jomā, dalībvalstīm ir jāievēro Savienības tiesības atbilstoši to pārākuma

18 — Tādējādi Regula Nr. 1408/71 nepārprotami paver izvēles tiesības diplomātisko misiju un konsulāro dienestu apkalpojošajam personālam, kā arī Eiropas Kopienu palīgdarbiniekiem (16. panta 2. un 3. punkts), tāpat kā pensijas saņēmējiem (17.a pants). Izvēle attiecas arī uz pierobežas darba ņēmējiem bezdarbnieka statusā, kā paredzēts šīs regulas 69. un 71. pantā, skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Aubin*, 18. un 19. punkts.

19 — 1994. gada 29. jūnija spriedums lietā C-60/93 *Aldewereld* (*Recueil*, I-2991. lpp., 19. un 20. punkts). Par to, kā interpretēt Regulas Nr. 3 par migrējošo darba ņēmēju sociālo nodrošinājumu (OV 1958, 30, 561. lpp.) 28. pantu, skat. 1967. gada 12. decembra spriedumu lietā 11/67 *Couture* (*Recueil*, 487. lpp. un nākamās lpp., īpaši 500. lpp.), kā arī 1967. gada 13. decembra spriedumu lietā 12/67 *Guissart* (*Recueil*, 551. lpp. un nākamās lpp., īpaši 562. lpp.).

20 — Minētās regulas preambulas ceturtajā apsvērumā ir precizēts, ka "ir jāievēro valstu sociālā nodrošinājuma tiesību aktu īpatnības un jāizstrādā vienīgi koordinācijas sistēma". Skat. arī 2002. gada 19. marta spriedumu apvienotajās lietās C-393/99 un C-394/99, *Hervein* u.c. (*Recueil*, I-2829. lpp., 59. punkts) un 2008. gada 3. aprīļa spriedumu lietā C-331/06 *Chuck* (Krājums, I-1957. lpp., 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 — 1979. gada 12. jūlija spriedums lietā 266/78 *Brunori* (*Recueil*, 2705. lpp., 5. punkts), iepriekš minētais spriedums lietā *Kuusijärvi*, 29. punkts; 2003. gada 4. decembra spriedums lietā C-92/02 *Kristiansen* (*Recueil*, I-14597. lpp., 31. punkts), iepriekš minētais spriedums lietā *Piatkowski*, 32. punkts, kā arī 2010. gada 12. janvāra spriedums lietā C-341/08 *Petersen* (Krājums, I-47. lpp., 51. punkts).

22 — Apskatot privātās apdrošināšanas līgumus, ar tiem domāju vienīgi parādīt atšķirību starp likumā noteikto obligāto apdrošināšanu un papildu apdrošināšanu. Turklāt obligātās apdrošināšanas līgumi ir arī līgumi privāto tiesību izpratnē. Nīderlandes obligātā apdrošināšanas sistēma ir sistēma, kas, pirmkārt, apdrošinātajām personām uzliek pienākumu apdrošināties pret dažādiem riskiem un, otrkārt, apdrošinātajām personām paredz standartizētus līgumus, kas paredz pamata aprūpes izmaksu segšanu bez risku individuālas izvērtēšanas, turklāt precizēju, ka Nīderlandē nepastāv valsts veselības apdrošināšanas kases.

principam [23]. Tādējādi Tiesa ir nospriedusi, ka Regula Nr. 1408/71, kas aizstāj starp dalībvalstīm noslēgtās vienošanās sociālā nodrošinājuma jomā, ir obligāta un tā nepieļauj nekādus izņēmumus, izņemot gadījumus, kas atsevišķi minēti šajā regulā [24]. Turklāt dalībvalstīm nav iespējas noteikt, kādā gadījumā tās vai citas dalībvalsts tiesību akti ir jāpiemēro attiecībā uz situāciju, uz ko attiecas šī regula [25]. Vispirms jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai [26] Regulas Nr. 1408/71 noteikumi, kas — tāpat kā šīs regulas 28. un 28.a pantā — paredz piemērojamos tiesību aktus, veido kolīzijas normu sistēmu, kura tās pilnīguma dēļ liedz valsts likumdevējiem tiesības noteikt valsts tiesību aktu piemērošanas apjomu un nosacījumus attiecībā uz personām, kas tiem pakļautas, un teritoriju, uz kuru šie tiesību akti attiecas.

50. Tā kā šie noteikumi dalībvalstīm ir saistoši, tad jābūt nopietnam iemeslam, lai tiem būtu tāds pats raksturs arī attiecībā pret atsevišķām personām, kā šajā gadījumā prasītājiem pamata lietā. Tāpēc šajā situācijā viņiem nav tiesību izvēlēties piemērojamos tiesību aktus. Ja sociāli apdrošinātajām personām būtu izvēle nepiekrist piesaistes normām, kas Regulā Nr. 1408/71 ir paredzētas kā obligātas, tad viņi negaidīti saskartos ar iespējām apiet to praktisko ietekmi, lai gan kompetentām dalībvalstīm šāda prerogatīva ir liegta.

51. Lai paustu pretēju uzskatu, van Delfts un van Viligens atsaucās uz spriedumu lietā *van der Duin* un *ANOZ Zorgverzekeringen* [27]. Viņi secina, ka Tiesa ir nospriedusi, ka tikai tad, kad pensionārs ir iesaistījies sistēmā, kas ir izveidota ar Regulas Nr. 1408/71 28. pantu, reģistrējoties dzīvesvietas valsts institūcijā, kā tas paredzēts Regulas Nr. 574/72 29. pantā, viņam ir tiesības saņemt pabalstus natūrā, kurus maksā šī institūcija, tā it kā viņš būtu pensionārs saskaņā ar dzīvesvietas valsts tiesību aktiem. Viņi uzsver, ka ģenerāladvokāts Ruiss-Harabo Kolomers [*Ruiz-Jarabo Colomer*] savos secinājumos šajā lietā norādīja, ka "veselības pakalpojumu sniedzējas iestādes pienākumu nodošana dzīvesvietas valsts institūcijai tomēr nenotiek automātiski; nepietiek tikai ar dzīvesvietas maiņu, bet ir prasīts,

23 — Skat. it īpaši 2005. gada 7. jūlija spriedumu lietā C-227/03 *van Pommeren-Bourgondiën* (Krājums, I-6101. lpp., 39. punkts) un iepriekš minēto spriedumu lietā *Piatkowski*, 33. punkts.

24 — 1991. gada 7. februāra spriedums lietā C-227/89 *Rönfeldt* (*Recueil*, I-323. lpp., 22. punkts), kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *Kuusijärvi*, 30. punkts.

25 — 1982. gada 23. septembra spriedums lietā 276/81 *Kuijpers* (*Recueil*, 3027. lpp., 14. punkts *in fine*).

26 — Šajā sakarā skat. iepriekš minētā sprieduma lietā *Adanez Vega* 18. punktu un tajā minētos spriedumus. Šī judikatūra vienlaikus attiecas uz vispārējiem un īpašajiem piesaistes noteikumiem, kas ietverti Regulas Nr. 1408/71 II un III sadaļā.

27 — Iepriekš minētais spriedums, 40., 47. un 53. punkts.

lai attiecīgā persona par to izrādītu savu gribu" [28], un, kā to uzskata prasītāji pamata lietā, tas nepārprotami apliecina, ka pastāv izvēles tiesības.

— Par pirmā jautājuma otro daļu

52. Es tam nepiekrītu. Man šķiet, ka gan Tiesa, gan ģenerāladvokāts tikai atgādināja, ka, lai varētu saņemt pabalstus natūrā saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 28. pantu, pensionāram atbilstoši Regulas Nr. 574/72 29. pantam ir jāreģistrējas. Ja Tiesa uzskata, ka tā ir reģistrēšanās, un ģenerāladvokāts uzskata, ka tā ir gribas izrādīšana, tad tas vien uzsver, ka minētajos noteikumos paredzētais mehānisms nevar pilnībā radīt tiesiskās sekas par labu sociāli apdrošinātajai personai, izņemot, ja minētā persona ir veikusi visus tai prasītos pasākumus. Pēc manām domām, pieprasītā reģistrēšanās dzīvesvietas institūcijā ir nevis tiesības nodibinošs akts [29], bet vienkārša deklaratīva administratīva formalitāte, kas attiecīgo dalībvalstu sociālā nodrošinājuma iestādēm savā starpā ļauj apmainīties ar informāciju [30].

53. Nīderlandes, Francijas un Somijas valdības, kā arī Komisija no iepriekš minētajiem apsvērumiem secina, ka valstij, kura maksā pensiju, ir tiesības ieturēt iemaksas par risku, kas tai būtu jāsedz saistībā ar obligāto apdrošināšanu, ņemot vērā, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 33. pantu tā ir finansiāli atbildīga par slimības pabalstu samaksu pensionāriem viņu dzīvesvietas dalībvalstī. Savukārt van Delfts un van Viligens savos izteikumos secina, ka drīzāk no šo noteikumu formulējuma nekā no sasniedzamā mērķa izriet, ka, ja dzīvesvietas valstī nav paredzēts saņemt pabalstus natūrā, izņemot reģistrēšanās gadījumā, tad valstij, kura maksā pensiju, nav tiesību ieturēt iemaksas par pabalstiem, ko

28 — Secinājumu, kas sniegti iepriekš minētajā lietā *van der Duin* un *ANOZ Zorgverzekeringen*, 26. punkts.

29 — Pēc analoģijas skat. judikatūru attiecībā uz E 101 veidlapu, saskaņā ar kuru tās izsniegšana apstiprina vienīgi šādu tiesību pastāvēšanu, bet tās nerada, turklāt vērts piebilst, ka šāds dokuments pēc būtības ir ekvivalents E 121 veidlapai, kas apliecina, ka personai piešķirta pensija vai pastāvīgi uzturlīdzekļi (2000. gada 10. februāra spriedums lietā C-202/97 *FTS*, *Recueil*, I-883. lpp., 50. un nākamie punkti, kā arī 2000. gada 30. marta spriedums lietā C-178/97 *Banks* u.c., *Recueil*, I-2005. lpp., 53. un nākamie punkti).

30 — Šajā pašā ziņā Regulas Nr. 574/72 29. panta 2. punkts paredz, ka, ja attiecīgā persona nav izrādījusi aktīvu sadarbību, tad dzīvesvietas dalībvalsts tieši var lūgt dalībvalstij, kas maksā pensiju, izsniegt izziņu par tiesībām uz pabalstiem, ko paredz šīs valsts tiesību akti.

tā nesniedz, un ja šī valsts neko nav atmaksājusi dzīvesvietas valstij atbilstoši šīs regulas 36. pantam.

54. Tāpēc es atgādināšanu, ka saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 33. pantu "institūcijai, kas ir atbildīga par pensiju maksāšanu un pieder pie dalībvalsts, kuras tiesību akti paredz atskaitījumus no pensijas attiecībā uz iemaksām slimības [..] gadījumam, ir tiesības veikt šādus atskaitījumus no šīs institūcijas izmaksājamām pensijām [un] [..] ir jāsedz minētās dalībvalsts institūcijai" [31].

55. No tā izriet, ka formalitāte reģistrēties dzīvesvietas valsts kompetentajā iestādē nav paredzēta kā priekšnoteikums iemaksu ieturēšanai. Tā ir normāla tiesību uz pabalstiem natūrā sastāvdaļa [32], kā to tieši paredz Regula Nr. 1408/71. Tomēr, pat ja šīs tiesības tieši neattiecas uz prasītājiem pamata lietā, kuri atteicās reģistrēties, veselības aprūpes riska apmaksa attiecas uz dalībvalsti, kas maksā pensijas, jo attiecīgās personas varētu saņemt šāda riska segšanu ar nosacījumu, ja viņi veikuši tam vajadzīgos pasākumus. Manuprāt, tiesību aktā ir tikai pieprasīts, lai pabalstu radītais finanšu slogs būtu potenciāls, bet ne aktuāls [33]. Sistemātiska iemaksu ieturēšana vajadzības gadījumā ļauj mazināt šo slogu, un nav svarīgi, vai ar to saistītās izmaksas šī valsts reāli sedz. Šāda kārtība ir raksturīga visām sociālās apdrošināšanas sistēmām, kurās ar iemaksām sedz risku neatkarīgi no tā, vai šis risks ir īstenojies.

56. Šķiet, ka Tiesa šajā jautājumā jau pietiekami skaidri ir nospriedusi, jo, kā izriet no sprieduma lietā *Molenaar* [34], migrējošs darba ņēmējs nevar pieprasīt tiesības būt pilnībā vai daļēji atbrīvots no sociālo pabalstu maksāšanai paredzētajām iemaksām, piemēram, ilgtermiņa aprūpes apdrošināšanai, arī gadījumā, ja attiecīgā persona nevar saņemt minētos pabalstus. Neviens [Eiropas] Savienības tiesību noteikums neuzliek pienākumu kompetentajai institūcijai pirms personas apdrošināšanās sistēmā un attiecīgo iemaksu ieturēšanas pārbaudīt, vai darbiniekam ir iespēja pilnībā saņemt veselības apdrošināšanas sistēmas paredzētos pabalstus. Turklāt Tiesa

31 — Jāatgādina, ka attiecīgajai dalībvalstij nav uzlikts pienākums ieturēt sociālās iemaksas, bet gan tai ir tikai dota šāda iespēja, jo tā var izvēlēties citus finansēšanas līdzekļus.

32 — 1976. gada 26. maija spriedums lietā 103/75 *Aulich* (*Recueil*, 697. lpp., 7. punkts), kurā ir precizēts, ka "ir jānošķir iemaksas un pabalsti, kur pirmās nosaka tiesību rašanos, bet ar otriem tiek pieņemts, ka ir radušās tiesības".

33 — Līdzīgi 1980. gada 22. maija spriedums lietā 143/79 *Walsh* (*Recueil*, 1639. lpp., 2. punkts), kurā ir norādīts, ka "persona, kurai saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem ir tiesības saņemt pabalstus, ko paredz Regula Nr. 1408/71, veicot iemaksas, kuras tai bija iepriekš jāsamaksā, nezaudē savu "darbinieka" statusu Regulas Nr. 1408/71 un Nr. 574/72 izpratnē tikai tāpēc, ka riska rašanās brīdī tā nav maksājusi iemaksas un tai nebija pienākuma to darīt".

34 — Minēts iepriekš, 40.–42. punkts.

norādīja, ka tiesību uz atbrīvošanu atzīšana ietekmē veselības apdrošināšanas segto risku apjomu un atšķirīgo attieksmi salīdzinājumā ar apdrošinātajām personām atkarībā no tā, vai šīs personas dzīvo iemaksu veikšanas valsts teritorijā vai citur.

57. Kā uzsver Nīderlandes, Francijas un Somijas valdības, ja pensionāriem dos iespēju dzīvesvietas valsts institūcijā izvēlēties veikt maksājumus, tad tā praktiski riskē sastapties ar spekulatīvu rīcību, ka šīs personas reģistrēsies brīdī, kad tām šāds pabalsts natūrā būs vajadzīgs. Uzsveru, ka tas nekādā gadījumā neattiecas uz prasītājiem pamata lietā, kuriem nestabilais stāvoklis radās pēc neparedzētiem grozījumiem tiesību aktos. Tomēr no strukturālā viedokļa raugoties, risks, ko varētu radīt minētā ļaunprātīgā izmantošana, varētu izraisīt nopietnas sekas attiecīgo dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmu līdzsvaram.

58. Ja ieturējumi tiktu veikti brīdī, kad faktiski tiktu izmaksāti pabalsti, tas būtu pretrunā diviem pamatnoteikumiem, saistībā ar kuriem minētās sistēmas spēj darboties, proti, solidaritātes principam un līdzsvaram starp veiktajām iemaksām un segtajiem pabalstiem. Turklāt, ja dažādām apdrošinātajām personām paredzētu iespēju izvēlēties, tas procesu padarītu nepārvaldāmu, un indivīdu situācijas atšķirtos, savukārt Regula Nr. 1408/71 ir tieši paredzēta, lai koordinētu sociālā nodrošinājuma sistēmas starp Eiropas Savienības 27 dalībvalstīm, nosakot skaidru kārtību visiem nerezidentiem. Privātpersonas nevar pieņemt lēmumu atteikties no turpmākām iemaksām saistībā ar šiem pabalstiem, riskējot pārkāpt kārtību, kāda ir nodibināta ar Regulu Nr. 1408/71 [35].

59. Tāpēc es uzskatu, ka Regulas Nr. 1408/71 un Regulas Nr. 574/72 noteikumi, uz kuriem attiecas pirmais prejudiciālais jautājums, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem nav pretrunā Nīderlandes tiesību akti, kas Nīderlandes Karalistes maksātās pensijas saņēmējam prasa, pirmkārt, reģistrēties *CVZ* un, otrkārt, veikt iemaksas arī tad, ja attiecīgā persona nav reģistrējusies dzīvesvietas dalībvalsts institūcijā, lai saņemtu slimības pabalstus natūrā.

35 — Savukārt dalībvalstij saskaņā ar Regulas Nr. 1408/71 36. panta 3. punktu ir iespējas atteikties no pabalstu samaksas, kas tai būtu jāmaksā citas dalībvalsts vietā.

B — *Par otro prejudiciālo jautājumu*

— Ievada apsvērumi

60. Iesniedzējtiesa pakārtoti jautā, vai EKL 39. pants un/vai EKL 18. pants rada šķēršļus *ZVW* 69. pantam, kas pieprasa Savienības pilsoņiem, kuri principā izmanto Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a pantā paredzētās tiesības, reģistrēties *CVZ*, it īpaši no viņu pensijas ieturēt iemaksas, lai gan viņi atbilstoši Regulas Nr. 574/72 29. pantam nav reģistrējušies savas dzīvesvietas dalībvalstī.

61. Pat ja strīdīgais tiesiskais regulējums ir atzīts par atbilstošu Regulas Nr. 1408/71 noteikumiem, kā es to ierosinu atbildē uz pirmo jautājumu, tomēr nav izslēgts, ka pastāv Savienības primāro tiesību normu pārkāpums [36]. Tāpat ir skaidrs, ka Regulas Nr. 1408/71 un Regulas Nr. 574/72 juridiskais pamats ir EK līguma noteikumi par darba ņēmēju brīvu pārvietošanos [37]. Turklāt Tiesa ir atkārtoti norādījusi uz vienlīdzīgas attieksmes principa pārākumu, kas no EK līguma ir pārņemts Regulā Nr. 1408/71 [38].

62. Iesniedzējtiesa vispirms atsaucas uz EKL 39. pantu. Šis regulējums patiešām ir īpašs attiecībā uz darba ņēmējiem un [Eiropas] Savienības pilsoņiem EKL 18. panta 1. punktā paredzētajām tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalsts teritorijā [39]. Turklāt Nīderlandes, Francijas un Somijas valdības, kā arī Komisija pauž nopietnas šaubas attiecībā uz EKL 39. panta piemērojamību šajā gadījumā.

63. Saskaņā ar lietas materiāliem prasītāji pamata lietā acīmredzami izmantoja brīvību dzīvot citā dalībvalstī tikai pēc pensijas vecuma sasniegšanas, ņemot vērā, ka viņi visu savu profesionālo darbību veikuši savas pilsonības dalībvalstī, Nīderlandes Karalistē, un pametuši šo teritoriju bez nodoma uzsākt darbu

36 — Skat. Tiesas 2009. gada 16. jūlija spriedumu lietā C-208/07 *von Chamier-Glisczinski* (Krājums, I-6095. lpp., 66. punkts un tajā minētā judikatūra) un arī 2010. gada 15. jūnija spriedumu lietā C-211/08 Komisija/Spānija (Krājums, I-5267. lpp., 45. punkts), kurā ir norādīts, ka "tas, ka valsts tiesiskais regulējums var būt saderīgs ar Regulu Nr. 1408/71, nenozīmē, ka uz to neattiecas EK līguma noteikumi".

37 — Atgādinu, ka EKL 42. pants sociālā nodrošinājuma jomā paredz tādas sistēmas izveidi, kas var nodrošināt migrējošiem darba ņēmējiem un viņu apgādājamiem, no vienas puses, tiesību uz pabalstiem ieviešanas un nodrošināšanas summēšanu, kā arī to aprēķinu par visiem periodiem, kas ņemti vērā dažādu valstu tiesību aktos, un, no otras puses, pabalstu izmaksu personām, kuru dzīvesvieta atrodas dalībvalstu teritorijā.

38 — 1986. gada 15. janvāra spriedums lietā 41/84 *Pinna* (*Recueil*, 1. lpp., 21. un nākamie punkti) un 1988. gada 27. septembra spriedums lietā 313/86 *Lenoir* (*Recueil*, 5391. lpp.).

39 — 2008. gada 17. janvāra spriedums lietā C-152/05 Komisija/Vācija (Krājums, I-39. lpp., 18. punkts un tajā minētā judikatūra).

dalībvalstī, kurā viņi apmetās uz dzīvi. Tomēr, ja EKL 39. panta 3. punkta d) apakšpunkts paredz tiesības personai pēc savas profesionālās darbības pabeigšanas dzīvot dalībvalstī, uz kuru tā tika pārcelta darba vajadzībām, tad atbildoši judikatūrai uz personu, kas migrējusi saistībā ar savu pensijas vecuma sasniegšanu, nevar attiekties EKL 39. panta prasības par darbinieku brīvu pārvietošanos [40]. No tā izriet, ka, iespējams, šis pants pamata lietā nav piemērojams.

64. Ņemot vērā, ka konkrētie dati, kas iesniegti Tiesā, ir tikai daļēji un, šķiet, liels skaits Nīderlandes pilsoņu atrodas prasītājiem pamata lietā analogā situācijā [41], es uzskatu, ka Tiesai būtu jālemj arī par EKL 39. pantu, sniedzot valsts tiesai interpretāciju attiecībā uz tā īstenošanu, ja uz to saistībā ar attiecīgo personu individuālo situāciju tiktu norādīts strīda rašanās dienā.

65. Savukārt uz prasītāju pamata lietā situāciju acīmredzami attiecas EKL 18. panta piemērojamība personām, jo saskaņā ar EKL 17. pantu ikviena persona, kurai ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir Eiropas Savienības pilsonis, no kā izriet EK līgumā paredzētās tiesības un pienākumi [42].

66. Saistībā ar EKL 18. panta vai EKL 39. panta interpretāciju problēmas, manuprāt, ir līdzīgas. Vispirms ir jānosaka, vai šajā gadījumā pastāv ierobežojums, kas pamatojas uz to, ka pret prasītājiem pamata lietā saskaņā ar strīdīgajiem tiesību aktiem izturas sliktāk nekā pret pensionāriem, kuri dzīvo Nīderlandē, kas mudinātu viņus neapmesties uz dzīvi citā dalībvalstī. Pakārtoti, ja pieņem, ka šāds šķērslis pilsoņu un/vai darba ņēmēju pārvietošanās brīvībai pastāv, ir jāizvērtē fakti, kas to var pamatot, ņemot vērā pamata lietas apstākļus.

— Par iespējamu brīvas pārvietošanās ierobežojumu

67. *ZVW* 69. pants kopā ar *IZVW* 2.5.2. pantu varētu kaitēt EK līguma noteikumu pilnīgai iedarbībai tiktāl, ciktāl tas atturētu Nīderlandes pilsoņus brīvi pārvietoties un uzturēties

40 — 2006. gada 9. novembra spriedums lietā C-520/04 *Turpeinen* (Krājums, I-10685. lpp., 16. punkts), kā arī 2009. gada 23. aprīļa spriedums lietā C-544/07 *Rüffler* (Krājums, I-3389. lpp., 50. un nākamie punkti).

41 — Tiesas sēdē van Delfta, van Viligena un Jansena pārstāvji apgalvoja, ka gandrīz 18 000 emigrējušo pensionāru, kuri ir Nīderlandes pilsoņi, neesot vēlējušies apdrošināties viņu dzīvesvietas valsts sociālā nodrošinājuma sistēmā.

42 — 2008. gada 22. maija spriedums lietā C-499/06 *Nerkowska* (Krājums, I-3993. lpp., 21. punkts un tajā minētā judikatūra).

citā dalībvalstī, sodot viņus par to vien, ka tiek izmantotas minētās tiesības [43]. Prasītāji pamata lietā apgalvo, ka attiecīgie noteikumi mudinot viņus atgriezties Nīderlandē, jo atgriešanās gadījumā attiecībā uz viņiem pilnībā tiktu piemērota Nīderlandes sistēma, nenosakot dubultas samaksas pienākumu, kas saistīts ar iemaksām un privātās apdrošināšanas prēmijām.

68. Manuprāt, tādas formalitātes pamatā kā reģistrācija *CVZ*, kas tiek pieprasīta saskaņā ar šiem Nīderlandes tiesību aktiem, nevar būt neatbilstība EKL 18. pantam vai EKL 39. pantam, ņemot vērā, ka šāda reģistrācija pilnībā atbilst Regulas Nr. 1408/71 VI pielikuma R iedaļas 1. punkta b) apakšpunktam, proti, tieši piemērojamai Eiropas Savienības tiesību normai.

69. Arī iemaksa, kas ieturēta no prasītāju pamata lietā pensijas, īpaši neietekmē obligātā sociālā nodrošinājuma sistēmu, ko paredz EK līgums un Regula Nr. 1408/71, jo tās finansēšanā piedalās visi tās dalībnieki, neņemot vērā, vai viņi ir rezidenti vai nav.

70. Attiecībā uz pabalstiem, kurus varētu saņemt prasītāji pamata lietā, var teikt, ka viņi, veicot iemaksas, var saņemt pabalstus natūrā, ko paredz dzīvesvietas dalībvalsts obligātā veselības apdrošināšanas sistēma, un tos samaksā Nīderlandes Karaliste jeb valsts, kas maksā viņiem pensiju. Šāda priekšrocība rodas *ZVW* un Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a panta apvienojumā. Pat tad, ja atsevišķiem prasītājiem pamata lietā dzīvesvietas valstī nav aktivizētas tiesības saņemt pabalstus, jo viņi nav veikuši vajadzīgo reģistrēšanos, šādas tiesības ir potenciālas. Tāpēc, ja iemaksas ir uzskatāmas par zaudētām summām, tas varētu būt pretrunā Savienības tiesību vispārējam principam, kas aizliedz obligātās apdrošināšanas sistēmā ieturēt nepamatotas iemaksas [44].

71. Turklāt prasītāji pamata lietā nevar apgalvot, ka būtu samazinājusies pieeja veselības aprūpei un ka viņu dzīvesvietas dalībvalsts sniegtie pakalpojumi būtu mazāk apmierinoši nekā tie, ko viņi saņēma saskaņā ar privātās apdrošināšanas līgumiem. Šādas izmaiņas vai

43 — Skat. it īpaši 2006. gada 26. oktobra spriedumu lietā C-192/05 *Tas-Hagen* un *Tas* (Krājums, I-10451. lpp., 30. punkts), iepriekš minēto spriedumu lietā *Turpeinen*, 20. un 21. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Nerkowska*, 31. punkts.

44 — Attiecībā uz dubultu iemaksu un papildu iemaksu, kas nepiešķir attiecīgo sociālo nodrošinājumu, aizliegumu skat. it īpaši 1977. gada 5. maija spriedumu lietā 102/76 *Perenboom* (*Recueil*, 815. lpp., 13. punkts), 1991. gada 21. februāra spriedumu lietā C-140/88 *Noij* (*Recueil*, I-387. lpp., 14. un 15. punkts), iepriekš minēto spriedumu lietā *Aldewereld*, 26. punkts; 2001. gada 10. maija spriedumu lietā C-389/99 *Rundgren* (*Recueil*, I-3731. lpp., 57. punkts), kā arī 2006. gada 18. jūlija spriedumu lietā C-50/05 *Nikula* (Krājums, I-7029. lpp., 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

pat pasliktināšanās, pat ja tas tā bija, ir tikai sekas Nīderlandes valsts pieņemtajam lēmumam par obligātās veselības apdrošināšanas sistēmas paplašināšanu attiecībā uz visiem iedzīvotājiem, un līdz ar to, piemērojot Regulas Nr. 1408/71 28. un 28.a pantu, sociāli apdrošināto personu lokam, uz ko attiecās šī regula, tika pievienoti nerezidenti, kuriem piešķirtas pensijas, lai gan pirms tam uz viņiem tas neattiecās, ja viņu ienākumi pārsniedza noteiktu robežu. Tomēr, ja sociālās aizsardzības jomā valstu tiesību akti ir nevis saskaņoti, bet tikai koordinēti, tad dalībvalstis var mainīt to saturu — arī tad, ja piešķirto pilnvaru īstenošanas jomā tām ir jāievēro Savienības tiesības [45].

72. Turklāt, kā atgādināja Nīderlandes, Francijas un Somijas valdības, kā arī Komisija, nedz EKL 18. pants, nedz EKL 39. pants paši par sevi apdrošinātajai personai negarantē, ka pārvietošanās no vienas valsts uz otru to neietekmēs, bet šāda pārvietošanās atkarībā no gadījuma var būt vairāk vai mazāk izdevīga vai pat neizdevīga [46].

73. Ņemot vērā visus iepriekš minēto, uzskatu, ka EKL 18. un 39. pantam nav pretrunā strīdīgie tiesību akti.

74. Tomēr gadījumā, ja Tiesa uzskatītu pretēji, es papildus piebildīšu, ka Nīderlandes Karalistes lēmums par veselības apdrošināšanas sistēmas reformu, manuprāt, ir balstīts uz apsvērumiem, kas vienlaikus ir objektīvi vispārējām interesēm neatkarīgi no attiecīgo personu pilsonības un kas ir proporcionāli ar valsts tiesību aktiem likumīgi sasniedzamajam mērķim [47]. Apstrīdētās reformas mērķis ir izveidot tādu vispārējo rezidentiem paredzēto obligāto veselības apdrošināšanas sistēmu, kas attiecas arī uz nerezidentiem, kuri saņem pensiju, neatkarīgi no viņu pilsonības. Manuprāt, mērķis sociālā nodrošinājuma sistēmā iekļaut visus rezidentus atbilst vispārējām interesēm. Turklāt man šķiet, ka ir ievērots samērīgums tiktāl, ciktāl gan iemaksu ieturēšanas princips, gan to summa, kas aprēķināta, piemērojot dzīvesvietas valsts koeficientu, atbilst pabalstiem natūrā, kurus prasītāji pamata lietā var saņemt dzīvesvietas

45 — Skat. it īpaši 2006. gada 16. maija spriedumu lietā C-372/04 *Watts* (Krājums, I-4325. lpp., 92. punkts), iepriekš minēto spriedumu lietā *Tas-Hagen* un *Tas*, 22. punkts, kā arī 2009. gada 5. marta spriedumu lietā C-350/07 *Kattner Stahlbau* (Krājums, I-1513. lpp., 74. punkts).

46 — Iepriekš 20. zemsvītras piezīmē minētais spriedums apvienotajās lietās C-393/99 un C-394/99 *Hervein* u.c., 50., 51. un 58. punkts; iepriekš minētais spriedums lietā *Piatkowski*, 32. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *von Chamier-Gliszczinski*, 84. un 85. punkts.

47 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Tas-Hagen* un *Tas*, 33. punkts un tajā minētā judikatūra.

dalībvalstī, tieši tāpat kā Nīderlandē dzīvojošām personām jāiemaksā iemaksas, lai saņemtu pabalstus.

75. Tomēr sociālā nodrošinājuma jomā pieņemtie tiesību akti nevar nelabvēlīgi ietekmēt tos iedzīvotājus, kas izmanto tiesības uzturēties citā dalībvalstī salīdzinājumā ar tiem, kas dzīvo savas izcelsmes dalībvalstī. Pretējā gadījumā būtu traucēta EK līguma noteikumu par [Eiropas] Savienības pilsoņu un darba ņēmēju brīvu pārvietošanos efektivitāte. Šīs lietas fakti liek domāt, ka prasītāji pamata lietā varētu būt cietuši no diskriminējošas attieksmes.

— Par diskriminējošu attieksmi pret nerezidentiem

76. Šajā sakarā attiecīgās personas uzsver, ka pretēji viņām piešķirtajām tiesībām rezidentu iegūtās tiesības garantēja valsts likumdevējs, kuras tika atceltas brīdī, kad *ZVW* Nīderlandē personām paredzēja obligātu prasību būt apdrošinātām gan par pamata pakalpojumiem, gan papildus pakalpojumiem. Minētās personas piebilst, ka attiecībā uz tām bija jāparaksta jauni līgumi, kas saglabātu tās pašas tiesības un tiktu segtas pārmērīgi augstās izmaksas, ņemot vērā viņu novecošanu. Šīs personas uzskata, ka šādi tiesību akti pēc būtības veicina viņu atgriešanos Nīderlandē, lai salīdzinājumā ar obligāto pamata sistēmu tur saņemtu papildu aizsardzību.

77. Iesniedzējtiesa šajā jautājumā nav iesniegusi precīzus pierādījumus. Tomēr, ņemot vērā tiesas sēdē notikušās debates, Nīderlandes valdība uzskatīja, ka privātās apdrošināšanas līgumi, kas bija līdzvērtīgi obligātajai apdrošināšanai, ir jāpārtrauc, lai izvairītos no apdrošināšanas dublēšanās un līdz ar to dubultiem iemaksu maksājumiem. Taču privātajai apdrošināšanai, kas paredz vairāk nekā obligātā pamata apdrošināšana, piemērojot *IZVW* 2.5.2. pantu, jāpaliek neskartai. Tomēr saskaņā ar Nīderlandes valdības un prasītāju pamata lietā sniegto informāciju Nīderlandes apdrošināšanas uzņēmumi praktiski nevēlējās turpināt segt risku, darbojoties tikai kā fakultatīvā sistēma, kas veido papildu veselības apdrošināšanu.

78. Ja, kā uzskata iesniedzējtiesa, izrādītos, ka starp rezidentiem un nerezidentiem pastāv atšķirīga attieksme, vismaz attiecībā uz papildu apdrošināšanas piešķiršanu, tad šāda attieksme būtu diskriminējoša gadījumā, ja to neattaisno objektīvs iemesls. Šķiet, ka nekas netraucēja Nīderlandes valstij paredzēt, ka arī uz nerezidentiem attiecas garantija, saskaņā ar kuru apdrošinātājiem pēc privātā apdrošināšanas līguma automātiskas pārtraukšanas

jāpiedāvā izdevīgi nosacījumi. Atbilstoši judikatūrai dzīvesvietas piesaistes uzspiešana var būt patvaļīgs nosacījums un attiecībā uz lietas īpašajiem apstākļiem — arī pārmērīga prasība [48]. Šajā gadījumā es uzskatu — tas, ka tiek paredzēts, ka privāto apdrošināšanas līgumu saglabāšana ir pakļauta nosacījumam par dzīvesvietu, ir vairāk nekā nepieciešams likumdevēja noteikto mērķu sasniegšanai. Tādējādi *IZVW* 2.5.2. pants, skaidri tajā paredzot ārvalstīs dzīvojošas personas, var būt tiešās diskriminācijas faktors.

79. Ņemot vērā šajā lietā esošos neskaidros aspektus, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai, izdarot grozījumus attiecīgajos tiesību aktos, Nīderlandes valsts patiešām veica pasākumus, lai garantētu globālās aizsardzības nepārtrauktību [49] vienīgi rezidentu interesēs. Ja pieņemtu, ka pensionāriem, kas dzīvo citās dalībvalstīs, nebūtu pieejami šādi aizsargājoši pasākumi, tad EKL 18. un 39. pants sistēmai pēc reformas radītu šķēršļus. Kā jau Tiesa iepriekš ir nospriedusi, ja tiesību akti nerezidentiem sociālā nodrošinājuma jomā paredz neizdevīgāku stāvokli nekā rezidentiem, tad tādējādi tiek pārkāpts EK līgumā garantētais brīvas pārvietošanās princips [50].

80. Tāpat iesniedzējtiesai būtu jāizmanto visas tai piešķirtās pilnvaras, lai labotu šādas diskriminācijas sekas gadījumā, ja diskriminācija pastāvētu. Valsts tiesai, kad tā izskata tai iesniegtu lietu, atbilstoši savai kompetencei ir jānodrošina pilnīga Kopienu tiesību iedarbība [51]. Ja vienlīdzīgu attieksmi nevar atjaunot ar iesniedzējtiesas rīcībā esošajiem līdzekļiem, ņemot vērā tajā iesniegtā strīda robežas, Nīderlandes valstij, ņemot vērā EKL 10. pantā paredzēto lojālas sadarbības principu un saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, būtu jāatceļ Kopienu tiesību pārkāpuma radītās prettiesiskās sekas [52].

48 — Skat. it īpaši iepriekš minēto spriedumu lietā *Nerkowska*, 42. un 43. punkts.

49 — Globāla tādā nozīmē, ka likumdevējs ir paredzējis paturēt sniegto aizsardzības līmeni gan ar pamata pabalstiem natūrā, piemērojot obligātās veselības apdrošināšanas sistēmu, gan ar papildu pabalstiem, kas tiek sniegti saskaņā ar privātās apdrošināšanas līgumiem.

50 — Iepriekš minētais spriedums lietā *van Pommeren-Bourgondiën*, 44. un 45. punkts, kurā runa ir par EKL 39. pantu.

51 — Skat. it īpaši 2003. gada 15. maija spriedumu lietā C-160/01 *Mau* (*Recueil*, I-4791. lpp., 34. punkts).

52 — Skat. it īpaši Tiesas 1960. gada 16. decembra spriedumu lietā 6/60 *Humblet/État belge* (*Recueil*, 1125. lpp.), 1991. gada 19. novembra spriedumu apvienotajās lietās C-6/90 un C-9/90 *Francovich* u.c. (*Recueil*, I-5357. lpp., 36. punkts), kā arī 2004. gada 7. janvāra spriedumu lietā C-201/02 *Wells* (*Recueil*, 723. lpp., 64. punkts).

V — Secinājumi

81. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Centrale Raad van Beroep* (Nīderlande) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

"1) Padomes 1971. gada 14. jūnija Regulas (EKK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kas grozīta un atjaunota ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97, kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regulu (EK) Nr. 1992/2006, 28., 28.a un 33. pantam, šīs pašas regulas VI pielikuma R iedaļas 1. punkta a) un b) apakšpunktam, kā arī Padomes 1972. gada 21. marta Regulas (EKK) Nr. 574/72, ar kuru nosaka īstenošanas kārtību Regulai Nr. 1408/71, kurā grozījumi izdarīti ar Komisijas 2007. gada 19. marta Regulu (EK) Nr. 311/2007, 29. pantam nav pretrunā tāda valsts tiesību norma kā pamata lietā aplūkotā, saskaņā ar kuru dalībvalsts, kas maksā pensiju, pirmkārt, nosaka pensionāram reģistrēties institūcijā, kas ir atbildīga par veselības apdrošināšanu minētajā valstī, un, otrkārt, pieprasa ieturēt iemaksas no šīs pensionāra pensijas arī tad, ja viņš nav reģistrējies dzīvesvietas dalībvalsts institūcijā, kā to paredz grozītās Regulas Nr. 574/72 29. pants;

2) EKL 18. un 39. pantam nav pretrunā tāda valsts tiesību norma kā pamata lietā aplūkotā, kuras saturs ir minēts iepriekš, izņemot gadījumu, kas ir jāpārbauda valsts tiesai, kad saistībā ar reformu, ar kuru tiek ieviesta šāda norma valsts tiesībās, attiecīgā dalībvalsts ir veikusi pasākumus, lai garantētu globālā aizsardzības līmeņa nepārtrauktību, ko apdrošinātajām personām, kas dzīvo valsts teritorijā, agrāk nodrošināja ar privātajiem veselības apdrošināšanas līgumiem, neparedzot līdzvērtīgus pasākumus sociāli apdrošinātajām personām, kuras izmanto Savienības tiesībās paredzēto pārvietošanās brīvību."